 <p>Министерство на земеделието, храните и горите</p>	<p align="center">НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОДЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ ПРОДУКТИ</p> <p align="center">утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г. на министъра на земеделието, храните и горите</p>	<p>Версия: 01 Стр.:1 от 14</p>
---	--	------------------------------------

НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОДЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ ПРОДУКТИ

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Документът е изготвен в изпълнение на препоръка № 3 от Одит на Европейската комисия - DG (SANTE) 2019-6869, проведен в България в периода от 19 до 29 ноември 2019 година с цел оценка на системите за контрол на биологичното производство и етикетирването на биологични продукти*.

Настоящите „Насоки за избор на подходящо разположение на пчелините за производство на биологични пчелни продукти“ (Насоки) определят критерии за избор на местоположението на пчелините и анализ на заобикалящата растителност в радиус от 3 км.

Насоките посочват обществено достъпните източници на информация от които операторите пчелари може да събират доказателства и документи за растителността и източниците на замърсяване в 3 км. радиус от пчелините и да посочват подход за извършване на анализа им.

Целта на Насоките е да гарантират единен подход при избора на подходящо място на пчелина и анализа на медоносната растителност, източник на нектар и полен, в радиус от 3 км от площадката на пчелина (парцел/имот/площ, върху който са разположени кошерите).

Насоките се включват в договорите, сключени между операторите пчелари и контролиращите лица и следва да се прилагат на всеки етап от процеса на сертификация и контрол на биологични пчелни продукти, извършван от контролиращите лица.

Насоките определят:

- прилагане на термина „предимно“ за изискването в радиус от 3 км. около пчелините растителността източник на нектар и полен, да е предимно от биологично отглеждани култури и/или естествена растителност и/или култури, обработвани чрез методи със слабо екологично въздействие;

- отстояния на пчелините от източници, които могат да причинят замърсяване на пчелните продукти или увреждане на здравето на пчелите.

**Препоръка № 3: „Да предприемат подходящи мерки, за да гарантират, че съответните биологични оператори изпълняват условията, свързани с разрешения небιологичен начин на отглеждане в радиус от три километра от пчелините, както е предвидено в член 13 от Регламент (ЕО) № 889/2008.“ Съгласно доклада на Европейската комисия, коригиращо действие по препоръката е България да издаде насоки относно местоположението на биологичните пчелини. За да оцени коригиращото действие „Службата на Комисията ще трябва да види текста на насоките, за да провери подхода, препоръчан по отношение на гореспоменатата разпоредба.“ (In order to evaluate this further*

 <p>Министерство на земеделието, храните и горите</p>	<p align="center">НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОДЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ ПРОДУКТИ</p> <p align="center">утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г. на министъра на земеделието, храните и горите</p>	<p>Версия: 01 Стр.:2 от 14</p>
--	--	------------------------------------

action, the Commission service would need to see the text of the Guidelines to verify the approach recommended with regard to the afore-mentioned provision.)

Определени са условия към операторите (пчелари) при предоставянето на доказателства (документи) на контролиращите лица относно местоположението на пчелина и анализа на площите.

Въведени са условия към контролиращите лица при извършване на проверката на предоставената от оператора документация, както и при осъществяване на контрол на място по отношение на местоположението на пчелина и медоносната растителност в радиус от 3 км. от площадката на пчелина.

II. НОРМАТИВНИ ИЗИСКВАНИЯ

Съгласно чл. 13, параграф 1 и чл. 78, параграф 1 от Регламент на Комисията (ЕО) № 889/2008 от 5 септември 2008 г. за определяне на подробни правила за прилагането на Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти по отношение на биологичното производство, етикетирането и контрола и чл. 14, параграф 1, буква „б“, подточка ix) от Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета от 28 юни 2007 година относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 2092/91, е необходим анализ на разположението на пчелините и източниците на нектар и полен, който да отговоря на следните изисквания:

- Чл. 13, параграф 1. *„Пчелините се разполагат така, че в радиус от 3 км от площадката на пчелина източниците на нектар и полен се състоят предимно от биологично отглеждани култури и/или естествена растителност и/или култури, обработвани чрез методи със слабо екологично въздействие, еднакви с тези, описани в член 36 от Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета (1) или в член 22 от Регламент 1257/1999 на Съвета (2), които не могат да окажат влияние върху квалифицирането на пчеларската продукция като произведена по биологичен начин. Горните изисквания не се прилагат към области, където няма наличие на цъфтящи растения или когато кошерите са в латентно състояние през зимните месеци“*,

и параграф 2. *„Държавите-членки могат да посочат региони или райони, където не се практикува пчеларство съобразно разпоредбите за биологичното производство“*;

- Чл. 78, параграф 1. *„Пчеларят представя на надзорния орган карта в съответен мащаб, указваща местонахождението на кошерите. Когато такива области не са уточнени, в*

 <p>Министерство на земеделието, храните и горите</p>	<p align="center">НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОДЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ ПРОДУКТИ</p> <p align="center">утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г. на министъра на земеделието, храните и горите</p>	<p>Версия: 01 Стр.:3 от 14</p>
---	--	------------------------------------

съответствие с член 13, параграф 2, пчеларят представя на надзорния или контролния орган съответните документация и доказателства, включително, при необходимост, подходящи анализи, показващи, че районите, до които пчелните семейства му имат достъп, отговарят на условията, посочени в настоящия регламент“;

- Чл. 14, параграф 1, буква „б“, подточка ix) „пчелините се разполагат в райони, съдържащи източници на нектар и полен, състоящи се предимно от биологично отглеждани култури или при целесъобразност от естествена растителност или гори и култури, управлявани по небиологичен начин, обработвани единствено чрез методи със слабо екологично въздействие. Те се разполагат на достатъчно разстояние от източници, които могат да причинят замърсяване на пчелните продукти или увреждане на здравето на пчелите.

III. КРИТЕРИИ, ОПРЕДЕЛЯЩИ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА ПЧЕЛИНА С ИЗИСКВАНИЯТА НА ЧЛ. 13, ПАРАГРАФ 1 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 889/2008 И ЧЛ. 14, ПАРАГРАФ 1 БУКВА Б, IX) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 834/2007

1. Не по-малко от 51% от района на 3 км. радиус около площадката на пчелина, източниците на нектар и полен трябва да се състоят от:

- 1.1. култури, отглеждани по биологичен метод;
- 1.2. гори и естествена растителност;
- 1.3. култури, обработвани чрез методи със слабо екологично въздействие, еднакви с тези, описани в чл. 28 и чл. 30 от Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета.

2. Пчелините да са разположени на безопасно отстояние от източници, които могат да причинят замърсяване на пчелните продукти или увреждане здравето на пчелите, на не по-малко от:

- 2.1. **3 км.** от центъра на регламентирани сметища за отпадъци, центрoвете за събиране и други места, свързани с отпадъците, инсталации за изгаряне и складове за съхранение на негодни за употреба пестициди, които са потенциални източници на замърсяване;

 <p>Министерство на земеделието, храните и горите</p>	<p align="center">НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОДЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ ПРОДУКТИ</p> <p align="center">утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г. на министъра на земеделието, храните и горите</p>	<p>Версия: 01 Стр.:4 от 14</p>
---	--	------------------------------------

2.2. **3 км.** от центъра на населени места с установено от Министерство на околната среда и водите (МОСВ) замърсяване на почвата с тежки метали и устойчиви органични замърсители;

2.3. **3 км.** от индустриални зони с рудодобивна и/или металургична и/или химическа промишлености;

2.4. **1 км.** от „Магистрали“, които могат да доведат до вторично замърсяване на района и следва да се третират като потенциални източници на замърсяване.

3. Подходящо е разполагането на биологични пчелини в Селски райони съгласно чл. 2, ал. 1 от Наредба № 14 от 1 април 2003 г. за определяне на населените места в селски и планински райони. Това са *„общините на чиято територия няма град с население над 30 000 души.....“*.

4. При прилагане на критериите за отстояние на пчелините по т. 2 се взема под внимание наличие на денивелация, релефни образувания или други защитни обекти (напр. водни басейни, защитна растителност като компактна междинна гора и др.), които предотвратяват полетът на пчелите в нежеланата посока. Наличието на такива трябва да е отбелязано на картата на пчеларя.

5. Критериите по т. 1 не се прилагат към области, където няма наличие на цъфтящи растения или когато кошерите са в латентно състояние през зимните месеци.

IV. ДОКУМЕНТИ, КОИТО СЕ ПРЕДОСТАВЯТ ОТ ОПЕРАТОРА НА КОНТРОЛИРАЩОТО ЛИЦЕ, ЗА ДОКАЗВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА ПЧЕЛИНА С ИЗИСКВАНИЯТА НА ЧЛ. 13, ПАРАГРАФ 1 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 889/2008 И ЧЛ. 14, ПАРАГРАФ 1 БУКВА Б, IX) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 834/2007

При първоначално включване в система на контрол за дейност биологично пчеларство, операторът (пчелар) предоставя на контролиращото лице следните документи:

1. Копие от Удостоверение за регистрация на животновъдния обект в Българска агенция за безопасност по храните (БАБХ) с отбелязани GPS координати на пчелина.

2. Доказателство, че е регистриран в Електронна платформа за оповестяване на растителнозащитните, дезинфекционните и дезинсекционните дейности (ЕПОРД) на БАБХ и копия на получените известия по електронна поща за растителнозащитни, дезинфекционни и дезинсекционни дейности (или информация за получени SMS) съгласно чл. 9а от Наредба № 13 от 2016 г. за мерките за опазването на пчелите и пчелните семейства от отравяне и

НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОДЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ ПРОДУКТИ

утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г.
на министъра на земеделието, храните и горите

Версия: 01
Стр.:5 от 14

начините за провеждане на растителнозащитни, дезинфекционни и дезинсекционни дейности. Получените в системата съобщения се архивират, съхраняват и предоставят за проверка на контролиращите лица и служителите на МЗХГ.

3. Анализ на медоносната растителност в радиус от 3 км. от площадката на пчелина, който включва най-малко следното:

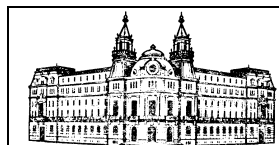
3.1. Карта (на хартиен/електронен носител) в подходящ размер с GPS координати на пчелина и очертана зона в радиус от 3 км. от площадката на пчелина (с площ от 2 800 ха). За изготвянето на Картата се използва Системата за електронни услуги на Държавен фонд „Земеделие“ - Разплащателна агенция (ДФЗ-СЕУ), която е публично достъпна на електронната страница на ДФЗ (<https://www.d fz .bg/>) в рубриката „Система за електронни услуги“ в раздел „Полезна информация и справки“, рубрика „Географска карта“.

Картата следва да включва информация за физическите блокове (с техния №, площ) и начина на трайно ползване (НТП), в рамките на очертаната радиус.

В допълнение на картата се отбелязват всички потенциални източници на замърсяване и защитните обекти съгласно т. III.2 и 4.

3.2. Таблица с растителността в 3 км. радиус от площадката на пчелина, която включва вида на растителността/културите съгласно картата по точка 3.1:

Таблица с растителността в 3 км. радиус от площадката на пчелина за година				
№ на Физическия блок от Картата по т. 3.1	Култура/растителност	Култури, отглеждани по биологичен метод; Гори и естествена растителност; Култури, обработвани чрез методи със слабо екологично въздействие, съгласно чл. 13, п.1 от Регламент (ЕО) № 889/2008 *Площта се отбелязва в ха. **Цялата растителност в тези площи се приема за източник на нектар и полен	Конвенционални и култури, източник на нектар и полен *Площта се отбелязва в ха.	Конвенционални култури, които не са източник на нектар и полен *Площта се отбелязва в ха.
Обща площ (приблизителна) на растителността в радиус от 3 км. (ха)				
Обща площ на растителността, източник на нектар и полен (ха)				
Обща площ на конвенционалната растителност, източник на нектар и				

Министерство на
земеделието, храните
и горите

**НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОДЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА
ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ
ПРОДУКТИ**

утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г.
на министъра на земеделието, храните и горите

Версия: 01
Стр.:6 от 14

полен, (ха)	
Процент на конвенционалната растителността, източник на нектар и полен, от общата площ на растителността (%)	
* За физическите блокове, които не влизат с целите си размери в очертаната зона се посочват приблизителни размери в ха.	

Освен при първоначално включване в система на контрол, Анализът на медоносната растителност по т. 3 се актуализира ежегодно от пчеларя и се предоставя най-късно по време на годишна физическа проверка (инспекция) на контролиращото лице на хартиен или електронен носител за всеки отделен пчелин, включен под контрол.

4. Доказателства (на хартиен и/или електронен носител) или декларация за извършената от пчеларя проверка за спазване на отстоянията на пчелините от източници, които могат да причинят замърсяване на пчелните продукти или увреждане на здравето им, съгласно критериите определени в т. III.2.

Публично достъпни източници за информация:

- за наличието на индустриални предприятия от рудодобивна и/или металургична и/или химическа промишлености проверка в Публичен регистър на лицата, притежаващи документи за извършване на дейности с отпадъци, наличен на интернет страницата на МОСВ - <https://nwms.eea.government.bg/app/registers/waste-activities>;

- за наличието на складове за съхранение на негодни за употреба пестициди, проверка Регистър на складове и съхраняваните в тях негодни за употреба пестициди, наличен в страницата на Изпълнителна агенция околна среда Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) - <http://eea.government.bg/bg/dokladi/registers>;

- за населени места с установено замърсяване на почвата с тежки метали и устойчиви органични замърсители, проверка от последния публикуван „Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България“, наличен на интернет страницата на ИАОС - <http://eea.government.bg/bg/dokladi> (раздел от доклада „Земеползване и състояние на почвите“, подраздел „Дифузно замърсяване на почвите с тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители“);

- за наличието на „Магистрала“ проверка в карта „Републиканска пътна мрежа“, налична в интернет страницата на Агенция „Пътна инфраструктура“ - <http://www.api.bg/index.php/bg/karti/republikanska-ptna-mrezha/>.

5. Към посочените в т. 1 до т. 4 документи, пчеларят може да предостави и други допълнителни документи за доказване съответствието на пчелина с изискванията на чл. 13,

 <p>Министерство на земеделieto, храните и горите</p>	<p align="center">НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОДЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ ПРОДУКТИ</p> <p align="center">утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г. на министъра на земеделието, храните и горите</p>	<p>Версия: 01 Стр.:7 от 14</p>
--	--	------------------------------------

параграф 1 от Регламент (ЕО) № 889/2008 и чл. 14, параграф 1 буква б, ix) от Регламент (ЕО) № 834/2007, като например:

- Писмени споразумения със земеделски производители, стопанисващи площи с конвенционални култури в радиус от 3 км. от площадката на пчелина, или други подходящи документи, съгласно които същите гарантират, че няма да прилагат неразрешени за биологично производство вещества в площите;
- Копия на протоколи от акредитирани лаборатории от анализи на пчелните продукти, при извършен самоконтрол или трета страна (подизпълнител).

**V. АНАЛИЗ ОТ КОНТРОЛИРАЩОТО ЛИЦЕ НА ПРЕДОСТАВЕНАТА
ИНФОРМАЦИЯ ПО Т. IV ОТ ОПЕРАТОРА ПО ОТНОШЕНИЕ МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО НА
ПЧЕЛИНА И ПОСЛЕДВАЩИ ПРОВЕРКИ.**

1. Контролиращото лице извършва проверка на всички предоставени от пчеларя документи по т. IV и след анализ на данните определя съответствието на местоположението на пчелина с изискванията на чл. 13, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 889/2008 и чл. 14, буква б, ix) от Регламент (ЕО) № 834/2007 и с критериите определени в т. III. Проверката на данните от Картата и Таблицата включват и обход на терена на имотите с едногодишни земеделски култури.

Контролиращото лице извършва проверка преди включване на оператора – пчелар в система на контрол и след това ежегодно най-късно при годишната физическата проверка (инспекция) на пчелина.

Контролиращото лице преглежда и допълнителните документи и преценява дали да ги приеме като доказателство за ефективно ограничен риск от замърсяване на пчелните продукти.

2. При годишната физическата проверка (инспекция) контролиращото лице проверява получените от пчеларя уведомления за извършени растително-защитни мероприятия в района около площадката на пчелина и при съмнение за потенциално замърсяване на продукцията, контролиращото лице може да вземе проба от пчелния продукт добит в съответния период. В случаите на наличие на конвенционален/ни парцел/и с интензивно земеделие, източник/ци на нектар и полен, на отстояние до 0.5 км. от границата на пчелина, контролиращото лице взема проба от добития биологичен мед, по време на годишната физическа проверка (инспекция).

 <p>Министерство на земеделието, храните и горите</p>	<p align="center">НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОДЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ ПРОДУКТИ</p> <p align="center">утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г. на министъра на земеделието, храните и горите</p>	<p>Версия: 01 Стр.:8 от 14</p>
--	--	------------------------------------

3. При наличие на потенциални източници на замърсяване съгласно т. III.2. и съмнение за оказано негативно влияние върху биологичните пчелни продукти, контролиращото лице може да вземе проби от съответната партида продукция при годишната физическа проверка (инспекция).

4. При наличие на защитни обекти съгласно т. III.4, контролиращото лице може да вземе проба от добития пчелен продукт в случай, че има съмнение за тяхната ефективност.

VI. ДЕЙСТВИЯ И РЕШЕНИЯ НА КОНТРОЛИРАЩОТО ЛИЦЕ СЛЕД ПРОВЕРКА СЪОТВЕТСТВИЕТО НА ПЧЕЛИНА С ИЗИСКВАНИЯТА НА ЧЛ. 13, ПАРАГРАФ 1 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 889/2008 И ЧЛ. 14, ПАРАГРАФ 1 БУКВА Б, IX) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 834/2007.

1. Контролиращото лице отказва включване в система на контрол за биологично производство на пчелин, чието местоположение не отговаря на критериите на т. III. Не следва да се сертифицират пчелни продукти, произведени от пчелини разположени в райони, които не отговарят на критериите определени в т. III.2. Изключения се допускат при наличие на защитни обекти, съгласно т. III.

2. В случай, че пчелин, чието местоположение отговаря на чл. 13, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 889/2008 и чл. 14, параграф 1 буква б, ix) от Регламент (ЕО) № 834/2007 при първоначалното му включване под контрол, но в следствие на прилаган сеитбооборот от земеделските стопани в района, през следваща година медоносната растителност в 3 км. радиус около площадката на пчелина е надвишила 49% от общата медоносна растителност, контролиращото лице задължително взема проба от пчелния мед, добит от пчелина в съответната година.

3. При констатирано разминаване в подадените от пчеларя данни в Анализа на медоносната растителност (т. IV.3) и действително констатираната по време на физическа проверка (инспекция) растителност, контролиращото лице може да вземе проба от добития пчелен продукт.

Източници на информация:

При изготвянето на Насоките са използвани: социално – икономически анализ на развитието на селските райони, 01.2020 г. на МЗХГ, становища от МОСВ, от Център за

Министерство на
земеделието, храните
и горите

**НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОЛЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА
ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ
ПРОДУКТИ**

утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г.
на министъра на земеделието, храните и горите

Версия: 01
Стр.:9 от 14

оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) и споделения опит на някои държави членки на Европейския съюз (Швеция, Латвия, Белгия, Словения, Германия, Чехия, Италия, Литва и Полша).

Във връзка с изискването за вида растителност и културите, от които медоносните пчели събират полен и/или нектар се използва Таблица Д1: „Списък на основните селскостопански култури в Европа, потенциално посещавани от медоносните пчели за полен и/или за нектар. При земните и самотните пчели, когато това не е указано изрично реколтата може да бъде посетена както да полен така и за нектар“, което съдържа пълния списък на земеделски култури, които са атрактивни за пчелите. (Table D1: List of the main agricultural crops in Europe potentially visited by honey bees for pollen and/or for nectar. In bumblebees and solitary bees, when it is not specifically indicated, the crop can be visited both for pollen and nectar.) Приложението е част от Ръководство на Европейския орган по безопасност на храните (European food safety agency – EFSA) - „Ръководство за оценка на риска от продукти за растителна защита при пчели (*Apis mellifera*, *Bombus* spp. и самотни пчели (*Guidance on the risk assessment of plant protection products on bees (*Apis mellifera*, *Bombus* spp. and solitary bees), което е достъпно на електронната страница на EFSA.*

Представената Таблица представлява информация с характерните за Република България земеделски култури, които потенциално се посещават от медоносните пчели за полен и/или нектар, която е основана на Таблица Д1 (Table D1) от Приложението на Ръководството на Европейския орган по безопасност на храните.

Таблица с характерните за Р. България земеделски култури, които потенциално се посещават от медоносните пчели за полен и/или нектар

Култура	Латинско наименование	Медоносни пчели		Земни пчели	Самотни пчели	Нектар извън цвета
		Полен	Нектар			
Анасон (*)	<i>Pimpinella anisum</i>	+	+	+ (2)	+	
Артишок (*)	<i>Cynara scolymus</i>	+	+	+ (2)	+	
Аспержи	<i>Asparagus officinalis</i>	+	+	+ (2)	+	

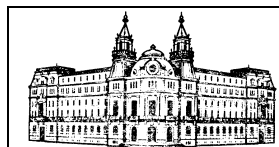
Министерство на
земеделието, храните
и горите

**НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОДЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА
ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ
ПРОДУКТИ**

утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г.
на министъра на земеделието, храните и горите

Версия: 01
Стр.:10 от 14

Бадем	<i>Prunus amygdalus; P. communis; Amygdalus communis</i>	+	+	+	+	
Бакла	<i>Vicia faba</i>	+	+	+	+	+
Бамя	<i>Abelmoschus esculentus; Hibiscus esculentus</i>	+	+	+	+	+
Боб	<i>Phaseolus spp.</i>	+	+	+	+	+
Бобови фуражни за силаж (звездан, храстова детелина, кудзу, сесбания, еспарзета, сула)	<i>Lotus corniculatus; Lespedeza spp.; Pueraria lobata; Sesbania spp.; Onobrychis sativa; Hedysarum coronarium.</i>	+	+	+	+	
Боровинка	<i>Vaccinium myrtillus, V. corymbosum, и др.</i>	+	+	+	+	
Грах	<i>Pisum sativum; P. arvense</i>	+	+	+	+	
Детелина	<i>Trifolium spp.</i>	+	+	+	+	
Диня	<i>Citrullus vulgaris</i>	+	+	+	+	
Домат	<i>Solanum lycopersicum</i>	+ (1)	не	+ (3)	+ (3)	
Дървовиден бъз	<i>Sambucus nigra</i>	+	+	+ (2)	+	+
Дюля	<i>Cydonia oblonga; C. vulgaris; C. japonica</i>	+	+	+ (2)	+ (2)	
Елда	<i>Fagopyrum esculentum</i>	+	+	+ (2)	+	
Ечемик	<i>H. disticum, H. hexasticum, H. vulgare</i>	+ (1)	не	+ (3)	+ (3)	
Захарно цвекло	<i>Beta vulgaris var. altissima.</i>	+ (1)	+	+ (2)	+	
Зеле (*)	<i>Brassica oleracea</i>	+	+	+	+	
Кайсия	<i>Prunus armeniaca</i>	+	+	+	+	+

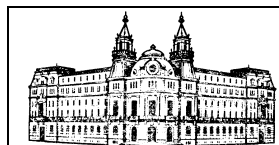
Министерство на
земеделието, храните
и горите

**НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОДЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА
ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ
ПРОДУКТИ**

утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г.
на министъра на земеделието, храните и горите

Версия: 01
Стр.:11 от 14

Култура	Латинско наименование	Медоносни пчели		Земни пчели	Самотни пчели	Нектар извън цвета
		Полен	Нектар			
Картофи	<i>Solanum tuberosum</i>	+ (1)	не	+ (3)	+ (3)	
Карфиол и броколи (*)	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>botrytis</i> , subvarieties <i>cauliflora</i> and <i>cyrosa</i>	+	+	+	+	
Касис	<i>Ribes nigrum</i> ; <i>R. rubrum</i>	+ (1)	+	+	+	
Кестен	<i>Castanea vesca</i> ; <i>C. vulgaris</i> ; <i>C. sativa</i>	+	+	+	+	
Киви	<i>Actinidia chinensis</i>	+	не	+ (3)	+ (3)	
Ким (*)	<i>Illicium verum</i>	+	+	+ (2)	+	
Кимион (*)	<i>Cuminum cyminum</i>	+	+	+ (2)	+	
Коноп	<i>Cannabis sativa</i>	+	+ (1)	+ (2)	+ (2)	
Кориандър (*)	<i>Coriandrum sativum</i>	+	+	+ (2)	+	
Краставица	<i>Cucumis sativus</i>	+	+	+	+	
Круша	<i>Pyrus communis</i>	+	+	+	+	
Лен	<i>Linum usitatissimum</i>	+	+	+	+ (2)	
Лешник	<i>Corylus avellana</i>	+	не	+ (3)	+ (3)	
Леща	<i>Lens esculenta</i>	+	+	+ (2)	+ (2)	+
Лоза	<i>Vitis vinifera</i>	+	+ (1)	+ (2)	+	
Лук (*)	<i>Allium cepa</i>	+	+	+ (2)	+	
Лупина	<i>Lupinus</i> spp.	+	+	+	+	
Люцерна	<i>Medicago sativa</i>	+ (1)	+	+	+	
Мак	<i>Papaver somniferum</i>	+	не	+ (3)	+ (3)	
Малина	<i>Rubus idaeus</i>	+	+	+	+	
Маруля (*)	<i>Lactuca sativa</i>	+ (2)	не	+ (3)	+ (3)	
Мента	<i>Mentha piperita</i>	+	+	+ (2)	+	

Министерство на
земеделието, храните
и горите

**НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОДЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА
ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ
ПРОДУКТИ**

утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г.
на министъра на земеделието, храните и горите

Версия: 01
Стр.:12 от 14

Морков (*)	<i>Daucus carota</i>	+	+	+	+	
Нахут	<i>Cicer arietinum</i>	+	+	+	+	
Овес	<i>Avena sativa</i>	+ (1)	не	+ (3)	+ (3)	
Орех	<i>Jugland regia</i>	+	+ (1)	+ (2)	+	
Ориз	<i>Oryza sativa</i>	+ (1)	не	+ (3)	+ (3)	
Памук	<i>Gossypium spp.:</i>	+ (1)	+	+	+	+
Папуда	<i>Vigna unguiculata</i>	+ (1)	+	+ (2)	+	+
Патладжан	<i>Solanum melongena</i>	+ (1)	не	+ (3)	+ (3)	
Пипер	<i>Capsicum frutescens;</i> <i>Capsicum annum</i>	+	+	+	+	
Култура	Латинско наименование	Медоносни пчели		Земни пчели	Самотни пчели	Нектар извън цвета
		Полен	Нектар			
Праз (*)	<i>Allium porrum; A. schoenoprasum</i>	+	+	+ (2)	+	
Праскова и нектарина	<i>Prunus persica;</i> <i>Amygdalus persica</i>	+	+	+	+	+
Пшеница	<i>Triticum aestivum, T. durum, T. spelta.</i>	+ (1)	не	+ (3)	+ (3)	
Пъпеш	<i>Cucumis melo</i>	+ (1)	+	+	+	
Райграс	<i>Lolium multiflorum, L. perenne</i>	+ (1)	не	+ (3)	+ (3)	
Райска ябълка	<i>Diospyros kaki, D. virginiana</i>	+	+	+	+	
Рапица	<i>Brassica napus var. oleifera</i>	+	+	+	+	
Резене (*)	<i>Foeniculum vulgare</i>	+	+	+ (2)	+	
Рицина	<i>Ricinus communis</i>	+	+ (1)	+ (2)	+ (2)	+
Рожков	<i>Ceratonia siliqua</i>	+	+	+ (2)	+ (2)	
Ръж	<i>Secale cereale</i>	+ (1)	не	+ (3)	+ (3)	

Министерство на
земеделието, храните
и горите

**НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОЛЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА
ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ
ПРОДУКТИ**

утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г.
на министъра на земеделието, храните и горите

Версия: 01
Стр.:13 от 14

Ряпа (*)	<i>Brassica rapa</i> var. <i>Rapifera</i>	+	+	+	+			
Серадела	<i>Ornithopus sativus</i>	+	+	+	(2)	(2)		
Синап	<i>Brassica alba</i> ; <i>B. hirta</i> ; <i>Sinapis alba</i> ; <i>Brassica</i> <i>nigra</i> ; <i>Sinapis nigra</i>	+	+	+				
Сладък корен	<i>Scorzonera hispanica</i>	+	+	+	(2)			
Слива и трънка	<i>Prunus domestica</i> ; <i>P.</i> <i>spinosa</i>	+	+	+				
Слънчоглед	<i>Helianthus annuus</i>	+	+	+		+		
Смокиня	<i>Ficus carica</i>	не	не	не				
Сорго	<i>Sorghum guineense</i> ; <i>S.</i> <i>vulgare</i> ; <i>S. dura</i>	+	(1)	не	+	(3)		
Соя	<i>Glycine soja</i>	+	+	+				
Спанак (*)	<i>Spinacia oleracea</i>	+	(1)	+	(1)	+		
Сусам	<i>Sesamum indicum</i>	+	+	+	(2)	+		
Тиква	<i>Cucurbita</i> spp. вкл. тиквички	+	(1)	+	+	(2)		
Тритикале		+	(1)	не	+	(3)		
Тютюн (*)	<i>Nicotiana tabacum</i>	+	+	не	+	(3)		
Фий	<i>Vicia sativa</i>	+	+	+				
Култура	Латинско наименование	Медоносни пчели		Земни пчели	Самотн и пчели	Нектар извън цвета		
		Полен	Нектар					
Фуражни треви (полевица, <i>Agrostis</i> spp.; <i>Poa</i> spp.; ливадина, власатка, ежова <i>Festuca</i> spp.; <i>Dactylis</i> главица и др.) <i>glomerata</i>		+	(4)	+	(4)	+	(4)	
Фъстък	<i>Arachis hypogaea</i>	+		не	+	(3)	+	(3)
Хмел	<i>Humulus lupulus</i>	+	(1)	не	+	(3)	+	(3)

Министерство на
земеделието, храните
и горите

**НАСОКИ ЗА ИЗБОР НА ПОДХОЛЯЩО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА
ПЧЕЛИНИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОЛОГИЧНИ ПЧЕЛНИ
ПРОДУКТИ**

утвърдени със Заповед № РД 09-173 от 25.02.2021 г.
на министъра на земеделието, храните и горите

Версия: 01
Стр.:14 от 14

Хризантема	<i>Chrysanthemum cinerariifolium</i>	+	+ (1)	+ (2)	+ (2)
Царевица	<i>Zea mays</i>	+	не	+ (3)	+ (3)
Цариградско грозде	<i>Ribes uva-crispa</i>	+ (1)	+	+	+
Цикория (*)	<i>Cichorium intybus</i> subsp. <i>sativum</i>	+	+	+	+
Череша и вишна	<i>Prunus avium</i> ; <i>Cerasus avium</i>	+	+	+	+
Чесън (*)	<i>Allium sativum</i>	+	+	+ (2)	+
Ябълка	<i>Malus pumila</i> ; <i>M. sylvestris</i> ; <i>M. communis</i>	+	+	+	+
Ягода	<i>Fragaria</i> spp.	+	+	+	+

Означения на отделните кодове:

(+) – растението се посещава;

(не) – растението не се посещава, защото не е атрактивно, или защото не произвежда полен или нектар, или нектарниците и/или тичинките не могат да бъдат достигнати от пчелите.

(*) - Тази култура се прибира обикновено преди цъфтеж.

(1) Тази култура се счита за слабо атрактивна за събиране на полен/нектар от пчелите, но събирането им не трябва да бъде изключвано поради някои противоположни съобщения. Данните трябва да се проверят.

(2) Няма налична информация. Данни за изключване на използването на нектар и полен от пчелите трябва да се съберат.

(3) Тази култура не се посещава от пчели за нектар, но атрактивността на полена не може да бъде изключена. Данни за изключване на полена трябва да се съберат.

(4) Ако ливадата се състои от видове не включени в тази таблица се приема, че в нея присъстват атрактивни за пчелите растения. Ако ливадата се състои само от растения, включени в таблицата и те са постоянно косени преди цъфтеж, то ливадата се счита за неатрактивна за пчелите.